

بوی جوی مولیان

عمر صفر اف در باب شناخت جامعه تاجیک از شعر معاصر ایران اظهار داشت: در تاجیکستان تحقیقات جداگانه بسیاری درباره شاعران معاصر ایران صورت گرفته است، اما این پژوهشها به صورت انفرادی بوده‌اند. همچنین از شاعران معاصر خصوصاً شاعران دوره مشروطه مجموعه اشعار بسیاری در تاجیکستان چاپ شده است. گزیده اشعاری از شاعران معاصر ایران با نام **امواج کارون** نیز منتشر شده که در آن اشعاری از نیما، سهراب سپهری، فروغ فرخزاد و سیاوش کسرای به چشم می‌خورد.

دکتر سرور همایون که بیشتر تحقیقات خود را به دوره غزنوی معطوف کرده است، سنایی را از شاعران دوران ساز می‌داند. او معتقد است فردوسی با تمام عظمت خود تنها در حیطه مثنوی و ادبیات حماسی ممتاز و پیشرو است اما سنایی شاعری است که دیگران چه در قصیده، چه در غزل و چه مثنوی از وی تبعیت کرده‌اند.

وی ضمن مقایسه **مثنوی** با **حدیقه** گفت: اگر چه **حدیقه سنایی** همپای **مثنوی** مولوی نیست چرا که **مثنوی** در عشق و محبت سروده شده و بسیار سوزان است و جنبه صحو دارد. اما در مجموع باز هم این حکیم سنایی است که پیشرو مولانا به شمار می‌رود.

دکتر علیم‌الله حبیب‌الله درباره تحقیقی که بر **محبوب القلوب** صورت داده، توضیحاتی ارائه کرد، وی افزود: من این اثر را با منابع فارسی چون **قابوسنامه**، **گلستان**، **بوستان** و پندنامه‌ها مقایسه کردم، چرا که نوایی در ازبکستان طرفداران بسیاری دارد.

به منظور آشنایی هر چه بیشتر استادان خارجی زبان فارسی با فعالیتهای **کتاب ماه ادبیات و فلسفه**، جمعی از این افراد با حضور در دفتر **کتاب ماه ادبیات و فلسفه** به تبیین برخی دیدگاههای خود درباره روابط فرهنگ و ادب و تحولات زبان و ادبیات فارسی در کشورهای خویش پرداختند. استادان بازدیدکننده عبارت بودند از:

دکتر عمر صفر اف: استاد زبان فارسی در تاجیکستان و رئیس کرسی زبان فارسی، مؤلف کتاب **سیاوس کسرای** و **شعر معاصر ایران**.

محمد خدایی شریف: رئیس کرسی تاریخ ادبیات در دانشگاه دولتی تاجیکستان، مؤلف آثاری چون: **فن شعر**، **صوت عجم**، **نظریه نثر در ادب فارسی و راز جهان**.

دکتر سرور همایون: مدیر اسبق مجله **آریانا**، مترجم **هنر دودمانی کوشانیها** و محقق در باب دوره غزنویان.

دکتر محمد یونس طغیان: استاد زبان فارسی در افغانستان، پژوهشگر **شاهنامه** و مصنف رساله‌ای در باب صلح و آشتی در شاهنامه.

دکتر علیم‌الله حبیب‌الله: استاد نظریه ترجمه در تاشکند، پژوهشگر **محبوب القلوب** امیر علیشیرنوایی و نویسنده کتاب **قالبهای شعر فارسی**.

دکتر اصل‌الدین قمرزاده: استاد دانشگاه سمرقند، محقق شاعران فارسی زبان سمرقندی.

شیما زارعی

زبان رایج در تاجیکستان را تاجیکی بنامد. در حالی که تاجیک، قومی است با اصالت ایرانی. پس از مدتی اندیشمندان ما به این نتیجه رسیدند که این ادبیات را ادبیات فارس تاجیک بگویند و این اصطلاح پذیرفته شد. به مرور زمان از آموزش سنتی فرهنگ و ادبیات کاسته شد و از آنجا که تعالیم کافی به نسل بعد ارائه نشد، نسل بعدی از تجربه و دانش دور شدند.

محمد یونس طغیان نیز در باب وضعیت زبان فارسی در افغانستان گفت: شاعران افغانستان بیشترین فرم و شکل را از ایرانیان گرفتند اما به دلیل شرایطی که در افغانستان حکمفرما بود، محتوای شعرشان سیاسی تر شد. بعدها هم که ادبیات مقاومت پدید آمد، آن هم به نوعی سیاسی بود. از آنجا که مدتی افغانستان دچار عقب ماندگی شد، شعر و نثر ما نیز محصول این جامعه عقب مانده به شمار می رود.

وی در باب تبادل فرهنگی استادان دو کشور تصریح کرد: از ضرورت‌های اولیه ما این است که زوایای تاریک تر ادبیات و فرهنگ خود را روشن نماییم. با توجه به این مسئله که بسیاری از شعرای کلاسیک به شرق ایران تعلق دارند، باید درباره آنها در همان مکانها تحقیق کنیم. بسیاری از لغات عامیانه‌ای در شرق وجود دارد و هنوز مورد استفاده است که شاید در غرب ایران ناشناخته باشد. پس بهتر است درباره ناصر خسرو در بدخشان، درباره فردوسی در طوس و... تحقیق صورت بگیرد.

وی در باب ترجمه داستانهای معاصر به زبان ازبکی گفت: تاکنون داستانهایی از صادق چوبک و جمال زاده به زبان ازبکی ترجمه شده است. البته بیشتر از نویسندگان افغانی برای ترجمه استفاده می شود. دکتر اصل الدین قمرزاده در باب تحقیقاتی که درباره شاعران ایرانی در سمرقند صورت گرفته، اظهار داشت: در سمرقند گروهی از استادان به تحقیق درباره شاعران سمرقندی از جمله رودکی، معزی، سوزنی، جامی و دیگر سرآمدان ادبیات کلاسیک مشغول هستند. ضمن اینکه از شعر معاصر ایران و محققان معاصر در کتابهای درسی مباحثی ذکر شده است از این افراد می توان به نادرپور و سیاوش کسرای و سعید نفیسی اشاره کرد.

دکتر سرور همایون در توضیح توجه به بیدل در ماوراءالنهر تصریح کرد: در ادبیات جدید باید از بیدل یاد کرد. چون بیدل پیروان بسیاری در ماوراءالنهر داشته به گونه‌ای که حتی سبک بیدل ماوراءالنهری ایجاد شده است.

وی در توضیح تأثیر شعر ایران در افغانستان یاد آور شد: پس از انقلاب مشروطیت در ایران، ادبیات جدید و روزنامه نگاری ما از آن بسیار متأثر شد اما از آنجا که از این نوع ادبیات استفاده درستی نکردند، نتیجه معکوسی به بار آورد.

خدایی شریف ضمن توضیح روند دگرگونی زبان فارسی در دوران پیش از انقلاب اکتبر تا عصر حاضر درباره زبان فارسی در تاجیکستان اظهار داشت: دولت شوروی بنابر مسائل و مصالح سیاسی سعی داشت